

Nr 346

Av herr Bengtson, om en högskola för utbildning av vissa yrkesutövare inom film och TV.

Den rörliga bilden har såsom medium för konstnärliga framställningar, informationskanal och liknande under senare tid funnit allt större användning. Under 1940- och i början av 1950-talet vilade den rörliga bildens inflytande helt på filmen. Filmen, framför allt efter ljudfilmens tillkomst, kunde i enkla lokaler och med relativt enkel utrustning och till överkomligt pris förmedla den rörliga bilden till den stora massan av åskådare. Genom televisionen skapades ett nytt medel, som på ett ännu mera lättillgängligt sätt kunde överföra den rörliga bilden till en bred publik, dock utan att nå upp till filmens bildkvalitet. Televisionens tillkomst medförde en betydande minskning av filmbranschens produktion och distribution, åtminstone på biografsidan, men totalt sett medförde televisionens tillkomst att den rörliga bildens betydelse ökade avsevärt. Detta sammanhänger i huvudsak med att överföringen av den rörliga bilden i televisionen går på trådlös väg till apparater i hemmen i stället för via celluloidremsa till filmdukar i samlingslokaler.

Det är naturligt med tanke på filmens och televisionens gemensamma betydelse i samhället att ett stort ansvar åvilar dem som har att svara för produktionen av filmer och TV-program. Med tillfredsställelse kan man konstatera att konstnärliga prestationer på detta område, vare sig det gäller dramatisk eller dokumentär framställning, allmera uppskattas. För att nå fram till sådana prestationer krävs dock lång utbildning och hårt arbete. Det är därför så mycket mera förvånande att nödvändigheten av erforderliga utbildningsmöjligheter hittills inte ägnats tillbörlig uppmärksamhet inom vårt land i motsats till vad fallet är i det stora flertalet länder med jämförlig kulturell standard.

Dramatiska teatern och Operan har visserligen utfört ett utomordentligt arbete i den dramatiska och lyriska skådespelarutbildningen, ett arbete som även vunnit det största erkännande i internationella kretsar. Utöver dessa arbetar också skådespelarskolor vid vissa statsunderstödda teatrar samt i privat regi. För samtliga dessa utbildningsanstalter gäller dock att de väsentligen meddelar skådespelarutbildningen. Denna utbildning är givetvis av stort värde också för regissörer, manuskriptförfattare, producenter m. fl., men är dock inte inriktad på dessa uppgifter. Filmens och televisionens behov av kreativa krafter har sålunda icke i någon större utsträckning beaktats.

En allt starkare opinion har också under de senaste åren genom en mångfald offentliga yttringar krävt tillskapandet av en svensk film-TV-högskola i det allmännas regi och i paritet med exempelvis konst- och musikhögskolorna. Frågan har även inom Nordiska kulturkommissionen diskuterats på det nordiska planet, men flertalet instanser synes föredra en nationell lösning.

Den avsedda utbildningen torde böra gälla allt slags s. k. kreativ personal (manuskriptförfattare, regissörer, producenter etc.), ett begrepp som emellertid även bör anses innefatta vissa kategorier av tekniker (fotografer, ljudingenjörer, belysningstekniker, dekoratörer etc.). 1955 års provinsteaterutredning har i ett betänkande rekommenderat att även skådespelarutbildningen har behov av en central institution av det slag som här avses.

Riktlinjerna för hur en sådan högskola skulle utformas och arbeta måste uppdragas i samråd med institutioner, organisationer och enskilda nu verkamma inom detta område. En noggrann utredning torde därför bli erforderlig.

Med anledning av vad som sålunda anförts får jag hemställa,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om tillsättande av en utredning om skapandet av en högskola för utbildningen av kreativa yrkesutövare inom film- och TV-produktionens områden.

Stockholm den 25 januari 1962

Torsten Bengtson